

ΘΕΑΤΡΟΝ

Θέατρον Μαρίας Κοτοπούλη: Ἡ «Πολυγαμία», κωμωδία - φάρσα εἰς πράξεις 3, ὑπό Γρ. Ξενοπούλου.

ΔΕΝ ἦτο μόνον πρώτη ἑλληνικοῦ ἔργου τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἰς τὸ θέατρον Μαρίας Κοτοπούλη, ὡς μετωνομάσθη τὸ θέατρον τῆς Νέας Σκηνῆς, ἀλλ' ἦτο καὶ πρώτη τοῦ πρώτου ἑλληνικοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον ἐδίδετο κατὰ τὴν φετεινὴν θεατρικὴν περιόδον. Ἐπὶ πλέον ἦτο καὶ ἐπιστροφή εἰς τὸ θέατρον τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου ὁ ὁποῖος, ἂν δὲν ἐπλανήθη ἀπὸ τοῦς μαιάνδρους τῶν ἐκάστοτε δηλώσεών του, περιπόου εἰς δηλώσει ὅτι θ' ἀπειχε πλέον ἀπ' αὐτοῦ. Ἡ ἐπιστροφή αὐτῆ, τὴν ὁποῖαν εἶχα πληροφορηθῆ ὄχι ἄνευ εὐχαριστήσεως, θὰ ἔλεγε κανεὶς ἐν τούτοις ὅτι ἐγένετο ἔπειτα ὡς δι' ἀεροπλάνου. Τούλάχιστον ὑπῆρξεν αὐτῆ μία εὐτελής «προσγείωσις», παράδοξος κατὰ τοῦτο ὅτι ἐνῶ δὲν ἐπροξένησε τὸν ἐλάχιστον θόρυβον, δὲν ἐσώθη ἀπὸ αὐτὴν τὸ ἐλάχιστον πτερόν. Κ' ἐγὼ ὁ ὁποῖος ἤκουσα τὴν «Στέλλαν Βιολάντη» ὄχι μόνον μίαν φοράν καὶ ὄχι χωρὶς συγκίνησιν, — χωρὶς βέβαια καὶ νὰ πιστεύσω ὅτι πρόκειται διὰ κάποιαν νεωτέραν Ἀντιγόνην καθὼς παραδέχεται φαίνεται ἡ ἰδίᾳ, — καὶ ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὸν «Πειρασμὸν» ἀκόμη, παρὰ τὸν χυδαῖζοντα τόνον του, εἰλάσθη ἀπὸ τὴν πλέουσαν εἰς τὸ ἀσυναίσθητόν καὶ τὸ μοιραῖον ψυχολογίαν τῆς νεαρᾶς ὑπηρετίας, δὲν ἦτο δυνατὸν ἢ ν' ἀπέλθω ἀπὸ τὸ θέατρον μὲ ἰδιαιτέραν ὄλως μελαγχολίαν μετὰ τὸ τέλος τῆς «Πολυγαμίας», τῆς κωμωδίας - φάρσας αὐτῆς κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ συγγραφέως τῆς, χαρακτηρισμὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἡ λέξις κωμωδία παρέλκει βέβαια ἐντελῶς. Εἶνε ἀληθές ὅτι τῆς «προσγείωσεως» αὐτῆς κυρίως ὑπαίτιον εἶνε αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ κοινόν, ἀλλὰ ποῖος δύναται νὰ κηρύξῃ δι' αὐτὸ ἐντελῶς ἀθῶον τὸν συγγραφέα ὁ ὁποῖος ἔστω καὶ μετὰ πάλην ὑπετάχθη τέλος ἀπολύτως εἰς τὰς χυδαίας ὁρέξεις του;

Ἄλλ' ἐπέτυχε τούλάχιστον οὗτος ὡς συγγραφεὺς φάρσας; Χωρὶς νὰ ἐνδιατρίψω εἰς τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ τίτλου ἐπεδιώχθη ἡ δελεαστικότης τούτου καὶ ὄχι βεβαίως ἡ στενὴ του σχέσις πρὸς τὸ ὄλον ἔργον, χωρὶς νὰ ἐπιμείνω πολὺ εἰς τὸ ἐπεισόδιον τοῦ τόσῳ ἀγνώστου παρ' ἡμῖν ἀδελφοῦ ποῦ ἐκτιμᾷ εἰς χοῦμα τὴν τιμὴν τῆς ἀδελφῆς του, ἐπεισόδιον τὸ ὁποῖον καθίσταται ἀκόμη πλέον ἀξιοθρήνητον ὅταν

σκέπτεται κανεὶς ὅτι παρενεβλήθη διὰ νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ δῆθεν κωμικὴ σκηνὴ κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀντι οὗτος νὰ λάβῃ χοῦμα ὑφίσταται τὴν ἐξαγωγήν δύο ὑγείων ὀδόντων, χωρὶς βεβαίως νὰ ἔχω τὴν δύναμιν νὰ ἐπεκταθῶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν προφανῆ ὀδοντοφιλίαν συγγραφέως ὁ ὁποῖος ἀφοῦ μᾶς παρουσίασε πάσχοντα ἀπὸ ὀδοντόπονον, εἰς τὸν «Πειρασμὸν» μίαν σύζυγον καὶ εἰς τὸ «Χερουβεῖμ» ἓνα σύζυγον, ποῦ ἐκτελεῖ μάλιστα καὶ τοὺς σχετικὸς γαργαρισμοὺς ἐπὶ τῆς σκηνῆς, μᾶς παρουσιάζει ἤδη ὀλόκληρον μίαν προᾶξιν ἐντὸς ὀδοντοιατρείου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν λείπει βεβαίως ἡ νεωτέρα ἔδρα τῶν γόων καὶ τῶν βασάνων καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ μοιραῖως γίνεται τόσος λόγος περὶ καθαρισμοῦ ὀδόντων, — χωρὶς ἀκόμη νὰ τονίσω κάποιαν ἰδιαιτέραν ἑλλειψιν λεπτοῦ χειρισμοῦ ἢ ὁποῖα μᾶς σκανδαλίζει εἰς σχετικῶς ὄχι πολὺ τολμηρὰ πράγματα, ἐνῶ ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ τολμηρότερα εἰς γαλλικὰ ἔργα ἀντιπαρέρχονται σχεδὸν ἀπαράτηρητα χάρις εἰς τοὺς λαμπροὺς πέπλους τῶν τῆς ἀβρᾶς χάριτος καὶ τῆς σπινθηροβόλου εὐφυΐας, — ἡ ὄλη φάρσα ἐπὶ ἰσχυροτάτης βάσεως στηριζομένη εἶνε ἐνδεὴς καὶ πενιχρά.

Πρόκειται ἐν αὐτῇ περὶ ζηλοτύπου γυναικὸς τῆς ὁποίας ἡ ζηλοτυπία ἐκδηλοῦται φορτικῶς μᾶλλον ἢ κωμικῶς καὶ τὴν ὁποῖαν διὰ νὰ θεραπεύσῃ φίλος τις τοῦ συζύγου τῆς, ἐπινοεῖ τὸ ἐξῆς ἀρκετὰ προβληματικῆς ἀποτελεσματικότητος μέσον ἢ ζηλότυπος γυνὴ μετ' ὀλίγον θὰ εὖρη τὸν σύζυγον περιπτυσσόμενον καὶ καταφιλοῦντα τὴν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐρχομένην ἀδελφὴν του Ἀγλαΐαν, ἢ ὁποῖα εἶνε ἀγνωστος εἰς αὐτὴν, θὰ νομίσῃ ὅτι πρόκειται περὶ συζυγικῆς ἀπιστίας, θὰ παραφερθῆ, θὰ ἐκμανῆ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς πλάνης τῆς θὰ γελοιοποιηθῆ, καὶ κατὰ τὸν φίλον, θὰ θεραπευθῆ. Καὶ ἡ μὲν ἀδελφὴ Ἀγλαΐα ἀναβάλλει τὴν ἔλευσίν τῆς, ἀλλ' ὁ σύζυγος, ὀδοντοίατρος τὸ ἐπάγγελλμα, περιπτύσσεται καὶ καταφιλεῖ τὴν δῆθεν πελάτιδά του νεαρὰν Οὐρανίαν ἢ ὁποῖα δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινόν μετὰ τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην ἢ ζηλότυπος σύζυγος τοὺς συλλαμβάνει, μαίνεται, ἀλλὰ καὶ κατευνάζεται πάραυτα εἶνε ἡ ἀδελφὴ μου Ἀγλαΐα, τῆς εἶπεν ὁ σύζυγος. Τὴν δῆθεν ἀδελφὴν του αὐτὴν, πλὴν τῆς συζύγου, δέχεται ἀσμένως εἰς τὴν ἀγκάλην του καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων του καὶ ὁ καταφιλεῖ καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ὀδοντοῦτροῦ συζύγου, καλύπτων εἰς τὰ ὄμματα τῆς νύμφης του τὴν ἀπάτην τῆς ὁποίας ἐγένετο δράστης ὁ υἱὸς του, ἀλλὰ καὶ ἱκανοποιῶν ἐν ταυτῷ προσωπικὸν πόθον ὁ ἐκδοτος γέρον, διότι τὴν Οὐρανίαν ἐπεζητεῖ ἤδη διακαῶς νὰ συναντήσῃ. Ἡ πλάνη ἐν τούτοις τῆς συζύγου ὀλίγον διαρκεῖ καὶ ἡ Οὐρανία φεύγει κακὴν κακῶς. Ἦδη καταφθάνει καὶ ἡ ἀληθινὴ Ἀγλαΐα αὐτὴν ἢ ζηλότυπος, καίτοι τὴν συλλαμβάνει εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ συζύγου τῆς, τὴν ὑποδέχεται σχεδὸν ἀμέσως ὡς ἀνδραδέλφην τῆς, καὶ ἔπειτα. . . θεραπεύεται ἀπὸ τὴν ζηλοτυπίαν εἰς βαθμὸν τοιοῦτον ὥστε ἀλλεπάλληλοι πειραματισμοὶ νὰ τὴν ἀποδεικνύουν τελείως ἀηλλαγμένη ἀπὸ τὴν βάσανον τὴν ὁποῖαν ἡ Ἁγία Γραφὴ παριστᾷ «φοβεράν ὡς τὴν κόλασιν». Ὁ φίλος καὶ σύμβουλος ἀποδίδει τὴν θεραπείαν εἰς τὸ φάρμακόν του τὸ ὁποῖον πραγματικῶς δὲν ἐφηρμόσθη ἀλλ' ὁμως ὁ ἰσχυρισμὸς του φαίνεται ὁπωσδήποτε πιθαιώτερος τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ συγγραφέως κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ θεραπεία ὀφείλεται εἰς μαγικὸν τι ρητὸν κατὰ τῆς ζηλοτυπίας, — ρητὸν τὸ ὁποῖον ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν ζηλότυπον ἢ ἐξ Ἀνατολῆς, ὡς οἱ Μάγοι, ἐρχομένη Ἀγλαΐα, καὶ τὸ ὁποῖον παραμένει ἕως τέλους μυστήριον διὰ τοὺς ἀκροατάς. Παρέχει τὸ ρητὸν τοῦτο κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐκρήξεως τῆς ζηλοτυπίας, ἕως οὗ τελείως τὸ

επαναλάβη καθ' εαυτήν ή γυνή, την ευκαιρίαν να σκεφθῆ αὕτη ώριμώτερα και ν' αποφύγη κάτι που την γελοιοποιεῖ; Εἶνε περίπτωσις αὐθυποβολῆς παρὰ τῆ ψυχοπαθεῖ αὐτῆ; Εἶνε ἀπλῶς ἀπιθανότης, τὴν ὁποίαν νομίζει ὁ συγγραφεὺς ὅτι ἠδύνατο νὰ περιλάβη μεταξὺ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς ὁ κύριος ἄξων μιᾶς φάρσας; Ἴσως ἂν ἐπανεβλεπον τὴν «Πολυγαμίαν» νὰ ἠνθόουν μέχρι τέλους· ἀλλ' ὅμως εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ εἶνε βέβαιος ὅτι δὲν θὰ τὴν ἐπανίδω ὁσφδήποτε και ἂν ἐγέλασα και' αὐτὴν ἀκριβῶς διότι ἐγέλασα. Ἐπρόκειτο βλέπετε περὶ γέλωτος ὅπως κατώτερου, περὶ γέλωτος αὐτῶ τόσο μελαγχολικοῦ. . .

Ἡ «Πολυγαμία» ἐξετελέσθη μὲ πολλὴν γοργότητα ἀπὸ τὸν θίασον τῆς Δοῦς Μαρίκας Κοτοπούλη, ἰδίως ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἰδίαν.